

INTERNET, EEN GEVAARLIJK GENOT

Internet, een gevaarlijk genot;

Internetverslaving bij jongeren van 16 tot 18 jaar op Curaçao

“Modern man turns his interest away from everything that is alive; he transforms all life into things”

-Fromm

Onderzoeker : Naomi Rachel Rogers

School : University of Dr. Moises Da Costa Gomez

Onderzoek in opdracht van : Fundashon Pa Maneho di Adikshon

Begeleider : Dr. David Vinkers

Datum : 18 mei 2018

Plaats : Willemstad, Curaçao

Samenvatting

Doel. Internetverslaving kan tot psychosociale problemen leiden of daar een uiting van zijn. Het is momenteel onbekend wat de relatie is tussen psychosociale ontwikkeling en internetverslaving bij jongeren van 16 tot 18 jaar op Curaçao.

Methode. Descriptief onderzoek bij 376 studenten tussen 16 tot 18 jaar van het algemeen en speciaal onderwijs op Curaçao. Er werd een internetverslavingsvragenlijst (20 items) en een psychosociale vragenlijst (32 items) afgenomen.

Resultaten. Ernstige internetverslaving kwam voor bij 44 (8%) van de respondenten en een matige vorm van internetverslaving bij 121(23 %). Er was geen significante relatie tussen internetverslaving met geslacht, leeftijd of school.

Sociale problemen kwamen relatief weinig voor bij de respondenten 4 (1 %), terwijl vooral depressie 87 (38 %), maar ook angst 39 (21 %) vaker voorkwamen, vooral bij meisjes. De psychosociale factoren sociale problemen, depressie en angst hadden alle drie een sterk significante relatie met internetverslaving bij schoolgaande jongeren van 16-18 jaar op Curaçao.

Conclusie. Internetverslaving is significant gerelateerd met depressie, angst en sociale problemen bij schoolgaande jongeren van 16-18 jaar op Curaçao.

Aanbevelingen. De overheid van Curaçao wordt geadviseerd om internetverslaving bij schoolgaande jongeren actief op te sporen, bijvoorbeeld door middel van de vragenlijst die in dit onderzoek is gebruikt. Bij deze jongeren komen sociale problemen, depressie en angst ook vaak voor en zij zouden ondersteund moeten worden om zich ook zonder internetgebruik goed en ontspannen te voelen.

Key words : Internetverslaving, Curaçao, psychosociale factoren

Voorwoord

Deze scriptie is onderdeel van het afstudeertraject van de Master Professional Social Work te University of Curaçao Dr. Moises da Costa Gomez. Bij het schrijven van deze scriptie ben ik begeleid vanuit de University of Curaçao door dhr. David Vinkers. Bij het uitvoeren van het onderzoek ben ik ondersteund vanuit mijn werk Fundashon Maneho di Adikshon.

Bij dezen wil ik graag mijn collega's bedanken voor de fijne ondersteuning tijdens dit traject. Met name Mw. R. Faries en Mw. Jennett Cova voor hun bemoedigende woorden en geduld. Daarnaast wil ik alle respondenten en scholen bedanken. Zonder hun medewerking had ik dit onderzoek nooit kunnen uitvoeren.

Mijn dank gaat in het bijzonder uit naar D. Pengel voor de fijne samenwerking. Ik heb altijd op uw steun kunnen rekenen bij het uitvoeren van dit onderzoek. Gelukkig stonden ook mijn vriend R. Cyntje en mijn broer R. Rogers klaar voor mij. Als ik het even niet zag zitten stonden jullie voor mij klaar. Mijn moeder S. Conradus wil ik in het bijzonder bedanken. Je wijze raad en lieve woorden hebben me goed gedaan.

Ik wens u veel leesplezier toe.

Naomi Rogers

Curacao, 18 Mei 2018

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	7
1.2	Aanleiding, probleemstelling en doelstelling.....	7
1.2	Theoretisch kader	8
1.3	Onderzoeksvragen.....	11
1.4	Definities	11
2.	Methode	12
2.1	Onderzoekstrategie.....	12
2.2	Doelgroep en respondenten.....	12
2.3	Procedure data verzameling	13
2.4	Dataverzameling instrument	14
2.5	Analyse.....	15
3.	Resultaten	17
3.1	Algemene resultaten.....	17
3.2	Deelvragen.....	18
4.	Conclusie	23
5.	Discussie	25
6.	Aanbevelingen	26
	Literatuurlijst.....	28
	Bijlage.....	32

Lijst van tabellen

Tabel 1	14
<i>Herformulering enquête vraag</i>	12
Tabel 2	14
<i>Dataverzameling schema</i>	14
Tabel 3	16
<i>Schaalverdeling enquête</i>	16
Tabel 4	17
<i>Demografische variabelen van respondenten</i>	17
Tabel 5	19
Internetverslaving in jongeren tussen 16-18 jaar op Curacao	19
Tabel 6	20
<i>Sociale problemen, angst en depressie bij jongeren van 16-18 jaar op Curacao.</i>	20
Tabel 7	Error! Bookmark not defined.
<i>Relatie tussen internetverslaving en psychosociale factoren in jongeren van 16-18 op Curacao.</i>	Error! Bookmark not defined.
Tabel 8	22
<i>Internetverslaving versus psychosociale factoren</i>	22
Tabel 9	23
<i>Internetverslaving, demografische variabelen en psychosociale factoren</i>	

1. Inleiding

In de paragrafen van dit hoofdstuk, wordt na het beschrijven van de aanleiding, probleemstelling en het doel van dit onderzoek, theoretische informatie uiteengezet over de prevalentie van internetverslaving en de psychosociale factoren hiervan. Daarna volgt het conceptueel model en in de laatste paragrafen worden de definities en onderzoeksvragen beschreven.

1.2 Aanleiding, probleemstelling en doelstelling

Internetverslaving leidt tot een maatschappij waarin mensen met zichzelf bezig zijn, terwijl zorgzaamheid, sociale cohesie en ontmoeting belangrijke waarden voor een participatieve maatschappij zijn. Als Senior Socialworker van Fundashon pa Maneho di Adikshon¹ (FMA) vindt onderzoeker preventie van verslaving door middel van bewustwording een belangrijk thema.

Curaçao heeft het internet omarmd en daardoor ook vooruitgang geboekt op verschillende domeinen zoals educatie en professionele betrokkenheid. Maar de opkomst van internet op Curaçao heeft ook negatieve effecten, zoals internetverslaving.

Een voorbeeld hiervan is een casus bij FMA. Het ging om een 17-jarige jongen die op de HAVO zat en een drastische gedragsverandering liet zien als gevolg van zijn internetgebruik. Zo isoleerde hij zich in zijn kamer, wilde niet weg van huis, had weinig tot geen contacten met vrienden en omgeving en werd agressief wanneer er geen Wi-Fi of internet was.

De populatie schoolgaande jongeren van 16-18 jaar - die blootgesteld worden aan de invloeden van internet – hebben veel risico voor internetverslaving door de eenvoudige toegang tot het internet (Widyanto & Griffiths, 2006), relatieve onvolwassenheid, compulsiviteit en het niet nog erg grote kritisch oordeelsvermogen tijdens deze leeftijdsfase. Het is onbekend wat de prevalentie en ernst is van internetverslaving en de relatie hiervan met de psychosociale ontwikkeling van schoolgaande jongeren van 16-18 jaar op Curaçao.

Internetgebruik is grotendeels een individuele activiteit. Naarmate het internetgebruik groeit, brengen mensen minder tijd door met vrienden en familie. Dit vermindert de participatie van mensen binnen onze maatschappij, waardoor dit leidt tot een toename van sociaal isolement (Sanders, Field, Miguel, & Kaplan, 2000).

¹ Fundashon pa Maneho di Adikshon is het kenniscentrum op het gebied van verslaving op Curaçao

Het maatschappelijke belang van dit onderzoek ligt in het onderzoeken van de intensiteit en prevalentie van dit fenomeen om te begrijpen in welke mate internetverslaving een risico is bij deze doelgroep en de psychosociale effecten hiervan op Curaçao. Eén van de redenen hiervoor is omdat er een sterke correlatie bestaat tussen sociaal isolement en de gezondheid van de mens (Hardie & Ming, 2007). Hier volgen enkele effecten van sociaal isolement:

- Grotere kans op chronische ziektes zoals hartaandoeningen, kanker, diabetes, enz.
- Regelmatige gevoelens van eenzaamheid.
- Verhoogde kans op depressie.
- Verminderde mate van geluk en tevredenheid met het leven in het algemeen.
- Kortere levensduur.

Dit onderzoek is van belang op macro niveau omdat, zoals hierboven reeds geschetst is, internetverslaving leidt tot een ontwrichting van de samenleving (King, Herd, & Delfabbro, 2018). Op meso niveau leidt internetverslaving tot absentie, slechtere schoolresultaten en uitval op school. Op micro niveau leidt internetverslaving tot sociaal emotionele problemen bij jongeren zoals depressie, angstklachten en zelfs suïcidaliteit (Milani, Osualdella, & Di Blasio, 2009). Het onderzoek leidt hopelijk tot een snellere signalering en behandeling van internetverslaving bij en door jongeren op Curaçao.

1.2 Theoretisch kader

1.2.1 Internetverslaving

Alle verslavingen delen bepaalde kenmerken, waaronder prominentie, dwangmatig gebruik, controleverlies, stemmingsverandering, tolerantie en de voortzetting ondanks negatieve gevolgen (American Society of Addiction Medicine, 2011). Sommige onderzoekers zien internetverslaving als een symptoom van een andere stoornis zoals angst of depressie in plaats van een afzonderlijke entiteit (Kratzer & Hegerl, 2008). Dong (2011) suggereert dat jongeren die aanvankelijk vrij zijn van psychische problemen door internetverslaving depressie, angst, vijandigheid en interpersoonlijke gevoeligheid zouden kunnen ontwikkelen (Choi et al., 2014).

Internet verslaving wordt in dit onderzoek gedefinieerd conform de DSM-5 als buitensporig gebruik, drang of gedrag met betrekking tot internet toegang (American Psychiatric Association, 2017).

1.2.2 Prevalentie internetverslaving

De prevalentie van internetverslaving bij jongeren is de laatste vijftien jaar fors gestegen (Canbaz, Tevfik Sunter, Peksen, & A Canbaz, 2009). Na een reeks van tien sterfgevallen in internetcafés (Choi, 2007) en een online spel gerelateerde moord, beschouwt Zuid-Korea internetverslaving als een van de ernstigste volksgezondheidsproblemen (Ahn, 2007).

In Nederland lopen de prevalentie schattingen voor internetverslaving uiteen van ongeveer 1% in de algemene bevolking in 2009 tot 5-6% onder jongeren (Ghassemzadeh, Shahraray, & Moradi, 2008). Onder jongeren van 12 tot 15 jaar is 3,7 % internetverslaafd. Wat de jongeren van 14 tot 18 jaar betreft heeft 12,2 % problemen met internetgebruik. Jongens raken het meest verslaafd aan online gamen. Meisjes raken vaker verslaafd aan sociale media, zoals What's app, Twitter en sociale netwerken als Facebook (Ko, Yen, Chen, Chen, & Yen, 2005). Regelmatig gaat internetverslaving gepaard met problemen op school, werk of in het gezin. Vaak is er sprake van meerdere verslavingen, zoals roken, drinken of blowen. Het percentage internetverslaving onder jongeren varieert ruim in andere landen van 4 % tot 37 % (Ghassemzadeh et al., 2008). De aanzienlijke variaties van de prevalentie percentages die voor internetverslaving worden gerapporteerd (tussen 4% en 37%) is te wijten aan het feit dat diagnostische criteria en beoordelingsvragenlijsten die worden gebruikt voor de diagnose verschillen tussen landen (Chakraborty, Basu, Vijaya, &., 2010). Ondanks de internationale verschillen in prevalentie lijkt het mogelijk te concluderen dat internetverslaving wijdverspreid is onder jongeren (Odlaug & Grant, 2012).

1.2.3 Bio-psychosociale theorie

Er zijn verschillende algemene theorieën over verslaving. De morele theorie zegt dat iemand vanuit zijn vrije wil zelf kiest voor een verslaving (Sun, 2018). De ziekte theorie omschrijft verslaving als een ziekte die mede door omgeving en genetische factoren wordt veroorzaakt. Andere op individuele verklaringen gerichte theorieën richten zich op verslaving als een

aangeleerd gedrag en verslaving als de verstoring van een natuurlijke drive zoals honger/trek (West & Brown, 2013).

De bio-psychosociale theorie veronderstelt dat verslaving het resultaat is van een complexe interactie tussen een combinatie van biologische, psychologische en sociale aspecten (Marchant et al., 2017). Daardoor zouden deze factoren een risico of juist bescherming kunnen leveren (King et al., 2018). Risicofactoren worden gedefinieerd als correlaties die de waarschijnlijkheid van een probleem zoals internetverslaving doet toenemen (Lin et al., 2016). Protectieve factoren worden gedefinieerd als de competentie om zich aan stressvolle gebeurtenissen aan te passen, wat zou kunnen optreden als een buffer voor dysfunctie (Cerniglia et al., 2017); (Small & Memmo, 2003).

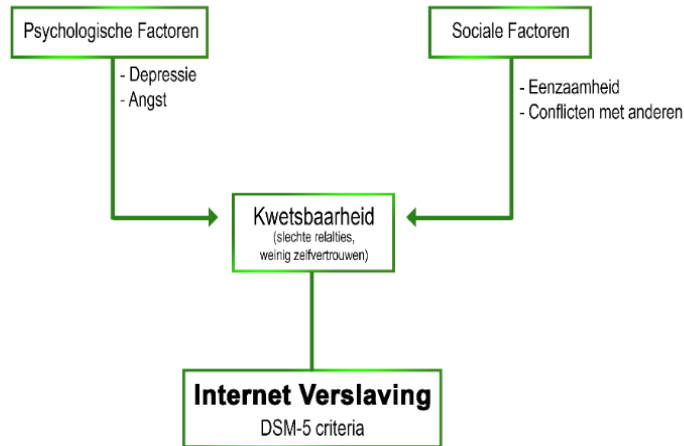
De factoren die hierin een rol spelen, zijn onder andere:

- *biologische factoren* zoals neurotransmitters, aanleg, erfelijkheid, stress bij moeder tijdens zwangerschap, lichamelijke ziekten, voeding en algehele conditie (Sinha, 2011).
- *psychologische factoren* zoals perfectionisme, onzekerheid, behoefte aan bevestiging van buitenaf, depressie en angst stoornis (Lam, Peng, Mai, & Jing, 2009).
- *sociale factoren* zoals eenzaamheid, jaloezie, agressief, vijandig gedrag, conflicten met anderen en eenzaamheid (Durkee et al., 2012).

Internetverslaving wordt geassocieerd met zowel psychologische als sociale negatieve aspecten (Ghassemzadeh, Shahraray, & Moradi, 2008). Het is alleen nog niet duidelijk of internetverslaving deze problemen veroorzaakt of juist het gevolg daarvan is. In de literatuur is er bewijs gevonden dat psychosociale problemen jongeren kwetsbaar maken voor het ontwikkelen van internetverslaving (Muusses, Finkenauer, Kerkhof, & Billedo, 2014). In dit onderzoek zal de relatie tussen internetverslaving en psychosociale factoren depressie, sociale problemen en angst onderzocht worden.

1.2.4 Conceptueel model

Het model dat hieronder wordt weergegeven is gebaseerd op het bio-psychosociale model. De afhankelijke variabele in dit model betreft de internetverslaving. Deze variabele wordt beïnvloed door psychologische en sociale aspecten (onafhankelijke variabelen). Vraag is in hoeverre de psychosociale variabelen internetverslaving onder schoolgaande jongeren op Curaçao kan verklaren (figuur 1).

Figuur 1. Psychosociale factoren van internetverslaving

1.3 Onderzoeksvragen

Voor dit onderzoek werd er een beschrijvende onderzoeksvraag opgesteld voor het verkennen van het onderzochte onderwerp "internetverslaving bij schoolgaande jongeren op Curaçao" (Swanborn, 2010).

Hoofdvraag: In hoeverre voorspellen psychosociale factoren de mate van internetverslaving bij jongeren van 16 tot 18 jaar op Curaçao?

1. Wat is de prevalentie en ernst van internetverslaving bij jongeren van 16 tot 18 jaar?
2. Wat is de psychosociale ontwikkeling bij jongeren van 16 tot 18 jaar?
3. Kan psychosociale factoren de mate van internetverslaving bij jongeren van 16 tot 18 jaar voorspellen?

1.4 Definities

Internetverslaving : Internet verslaving wordt in dit onderzoek gedefinieerd conform de DSM-5 als buitensporig gebruik, drang of gedrag met betrekking tot internet toegang (American Psychiatric Association, 2017).

Psychosociale factoren : samenspel tussen psychische en sociale aspecten van de mens (Marchant, et al., 2017).

2. Methode

In dit hoofdstuk wordt weergegeven op welke manier het onderzoek naar internetverslaving en psychosociale ontwikkeling heeft plaatsgevonden. Hiertoe wordt een beschrijving gegeven van de onderzoeksopzet, de respondenten en de meetinstrumenten. In de volgende paragraaf wordt eerst het onderzoeksstrategie uiteengezet.

2.1 Onderzoekstrategie

Omdat op Curaçao geen informatie is over dit onderwerp is dit onderzoek een kwantitatieve oriëntatie en exploratie. De kwantitatieve methode werd in dit onderzoek gebruikt om de relatie tussen de variabelen psychosociale factoren en internetverslaving te onderzoeken, analyseren en representeren door middel van statistische analyse. Numerieke kwantitatieve gegevens zorgen voor een hogere validiteit en betrouwbaarheid binnen het onderzoek en worden als geloofwaardiger beschouwd voor beleidsmakers en beheerders (Creswell., 2002). De kwantitatieve methode biedt meer objectiviteit bij het beoordelen van resultaten en daarom zijn de resultaten onafhankelijk van de onderzoeker. Hierdoor is deze methode de meest gebruikte methode bij het onderzoeken van wetenschappelijke problemen (Creswell, 2013). Dit onderzoek was kwantitatief gericht op objectieveerbare en goed bruikbaar resultaten over de schoolgaande jongeren tussen 16-18 jaar op Curaçao (Swanborn, 2015).

In dit onderzoek werd een face to face schriftelijke enquête uitgevoerd op scholen. Onderzoeker heeft ervoor gekozen om enquête te gebruiken omdat er een lange vragenlijst mogelijk is en omdat er geen interviewer bij is die de respondenten mogelijk kunnen beïnvloeden (Korte & Hoftijzer, 2013). Deze vorm van dataverzameling voorkwam sociaal wenselijke antwoorden (Steg, P Buunk, & Rothengatter, 2013). De schriftelijke enquête bestond uit 52 gestructureerde vragen: 20 vragen van de Internet Addictive Test (IAT) (Nichols & Nicki, 2004) en 32 vragen van de Youth Self Report (YSR) (Achenbach, 2009).

2.2 Doelgroep en respondenten

Om de validiteit en betrouwbaarheid van het onderzoek te waarborgen werd er voor een gestratificeerde aselechte steekproef gekozen die representatief was (Swanborn, 2010). De onderzoekspopulatie werd ingedeeld in twee verschillende strata: voorgezet onderwijs waar 16.762

jongeren studeerden (93% van populatie) en (voortgezet) speciaal onderwijs voor 1174 jongeren (7% van populatie) (Centrale Bureau of Statistics Curacao, 2018).

Per stratum werd een enkelvoudig aselechte steekproef getrokken. De verdeling was 350 voortgezet onderwijs respondenten en 26 speciaal onderwijs respondenten, omdat de deelsteekproef evenredig moest zijn aan de verdeling naar omvang van de strata.

Gebruikmakend van de powerberekening² met een foutenmarge van 5%, percentage verdeling van 50% en betrouwbaarheidsniveau van 95% kwam de steekproefgrootte op een totaal van 376 respondenten.

2.3 Procedure data verzameling

De deelnemende scholen werden via het RK-Schoolbestuur per mail en persoonlijk benaderd voor het uitvoeren van het onderzoek³. In de bijlage van hun mail stond de toestemmingsbrief voor het uitvoeren van het onderzoek en de enquête. Onderzoeker kreeg een positieve reactie van het RK-Schoolbestuur met betrekking tot medewerking van de scholen.

Nadat het R.K-Schoolbestuur onderzoeker toestemming had gegeven om de scholen te benaderen, werd dit telefonisch en via de mail gedaan. Helaas hadden al de VSBO scholen na twee tot drie weken gereageerd op het verzoek van onderzoeker tot medewerking aan het onderzoek. Tevens werd onderzoeker bij het organiseren van de dagen en tijdstippen voor het uitvoeren van de enquête in tijd beperkt wegens de schoolvakantie van twee weken in april. Rekening houdend met de tijd die onderzoeker had om het onderzoek uit te voeren, werd besloten om de enquêtes te doen met de SBO, HAVO en AGO studenten.

Voor het borgen van de validiteit van het onderzoek (Swanborn, 2015), werd er in april 2018 een pilot gedaan onder 10 respondenten. Naar aanleiding hiervan werd vraag 1 van de enquête aangepast zodat het meer begrijpelijk en toegankelijk was voor de respondenten (zie tabel 1).

² $(N=4pq/4pq/N + b^2)$

³ De schoolgaande respondenten, werden in overleg met het schoolbestuur tijdens hun schoolpauze benaderd voor het invullen van de enquête om hun studies niet te verstoren.

Tabel 1

*Herformulering enquête vraag***Vraag 1 (vòòr de pilot)**“Mi tin *hopi* tiki kos ku mi gusta”**Vraag 1 (nu)**

“Mi tin tiki kos ku mi gusta”

Onderzoeker heeft de verbeter enquêtes kunnen uitvoeren bij de scholen Juan Pablo Duarte AGO, Nilda Pinto SBO, FEFFIK en Kolegio Alehandu Paula (HAVO)(zie bijlage 2). Onderzoeker was persoonlijk naar elke school gegaan en gaf in elke klas een uitleg over de reden en belang van het onderzoek. Tevens werd aan de respondenten uitgelegd dat hun antwoorden anoniem zouden worden verwerkt en dat ze het recht hadden om zich op iedere moment terug te trekken van het onderzoek. Bij het ophalen van de ingevulde verbeter enquêtes liet onderzoeker chocolade achter bij de docent als incentive voor de respondenten. De duur van de verbeter enquête was ongeveer 10-25 minuten. De dataverzameling was uitgevoerd volgens het volgende schema (tabel 2).

Tabel 2

Dataverzameling schema

Datum	Plaats	Tijdstip
12 maart 2018	Juan Pablo Duarte	08:00-12:00
22 maart 2018	Nilda Pinto Muizenberg	08:00-12:00
23 maart 2018	Nilda Pinto Steenrijk	08:00-12:00
23 maart 2018	FEFFIK	13:00-15:00
06 April 2018	Kolegio Alejandro Paula	08:00-12:00

2.4 Dataverzameling instrument

Voor het bewaken van de validiteit en betrouwbaarheid van het onderzoek. Heeft onderzoeker gekozen om gevalideerde onderzoeksinstrumenten IAT en YSR gebruikt waarbij er een Likertschaal gebruikt werd met heldere vragen. De IAT vragenlijst heeft een hoge betrouwbaarheid (Cronbach's alpha = 0.92).

De IAT is voorzien van een itemresponse variërend van 1 tot 5, waarbij de score van 1 wordt gedefinieerd als “zelden” en een score van 5 als “altijd”. Een score van ‘0’ staat voor “nooit/niet van toepassing” (Chang & Law, 2008).

De totale IAT score kan variëren van 0 tot 100, hogere scores reflecteren hierbij een grotere neiging tot Internetverslaving. Totaalscores van 0 tot 30 geven een normaal niveau van internetgebruik aan; scores van 31 tot 49 duiden op de aanwezigheid van een matig niveau van verslaving; 50 tot 79 weerspiegelt de aanwezigheid van een gematigd niveau; en scores van 80 tot 100 duiden op een ernstige afhankelijkheid van internet. Op basis van klinische ervaring en eerder gepubliceerde diagnostische criteria, werden zes klinische kenmerken van internetverslaving in de IAT onderzocht, namelijk prominentie, gebrek aan controle, verwaarlozing werk / school, sociale isolaties, anticipatie en overmatig internetgebruik (Chang & Law, 2008).

De ‘Youth Self Report’ (YSR; Achenbach & Rescorla, 2001) is een veel gebruikt zelfrapportage-instrument van 113 items met uitstekende psychometrische eigenschappen voor jongeren tussen de 11 en 18 jaar (Muris, Meesters, Eijkelenboom, & Vincken, 2004). De YSR wordt in klinische- en school settingen gebruikt voor het inschatten van gedrag en emotionele problemen bij jongeren. Voor analyse van dit onderzoek werden de syndroomschaal van sociale problemen, depressie en angst. De respondenten moesten aangeven of de stellingen “niet waar”, “een beetje waar” of “erg waar” zijn op dat moment of in de afgelopen zes maanden. Hoge scores duiden op meer problemen (risicofactoren) of grotere competenties (protectieve factoren).

De enquête voor de respondenten was in het Papiaments omdat dat de moedertaal van de respondenten is. Bovendien mogen betrouwbaardere antwoorden worden verwacht omdat de respondenten de vragen beter begrijpen en zich meer op hun gemak voelen (Steg, P Buunk, & Rothengatter, 2013).

2.5 Analyse

De data werden geanalyseerd door middel van SPSS, het Statistical Package for the Social Sciences. Het is een statistisch computerprogramma ontwikkeld voor de sociale wetenschappen, maar wordt tegenwoordig ook veel gebruikt binnen andere sectoren (Gouda, 2015). De uitkomsten van de enquête vormen de basis van de analyse van de data. De data werd gerapporteerd met gemiddeldes en in frequentietabellen. Bij het analyseren van de data werd er gebruik gemaakt van regressie analyses om de relatie tussen internetverslaving (afhankelijke variabele) en de psychosociale factoren (onafhankelijke) variabelen te schatten en om te beoordelen dat de gegevens

in de tabel door toeval voorkomen konden worden. Door de regressie analyses werd er ook bepaald welke variabele internetverslaving voorspelt. Enkele eenvoudige Lineaire regressies werd uitgevoerd om op basis van de psychosociale factoren, internetverslaving te kunnen voorspellen en om te onderzoeken of dit verband significant was. De meervoudige lineaire regressie werd uitgevoerd voor het voorspellen van de waarde van de afhankelijke variabele op basis van de waarde van de onafhankelijke variabelen. In tabel 3 wordt er per onderzoeksvraag aangegeven welke analyse hierover gebruikt werd.

De “internet addiction test” (IAT) werd gebruikt en aangepast om te voldoen aan de behoeften van deze onderzoek door de 5 categorieën (normaal, matig, mild, frequent, ernstig) te hercoderen tot 3 categorieën (normaal, matig, ernstig). Eerdere onderzoeken hebben aangetoond dat 3 of 4 categorieën even goed waren bij het diagnosticeren van internetverslaving als het gebruik van 5 of meer (Dowling & Quirk, 2009). Hieronder in tabel 4 staan de gebruikte variabelen, schalen en statistische testen.

Tabel 3
SPSS analyse per onderzoeksvraag

Onderzoeksvragen	SPSS Analyse
Wat is de prevalentie en ernst van internetverslaving bij jongeren van 16 tot 18 jaar?	Frequentie analyses
Wat is de psychosociale ontwikkeling bij jongeren van 16 tot 18 jaar?	Frequentie analyses
Kunnen psychosociale factoren internetverslaving bij jongeren van 16 tot 18 jaar verklaren?	Eenvoudige lineaire regressie
In welke mate voorspellen psychosociale factoren de mate van internetverslaving bij jongeren van 16 tot 18 jaar op Curaçao ?	Meervoudige lineaire regressie

Tabel 4

Schaalverdeling enquête

Variabele	Schaal	Statistische test
Demografisch	Nominaal, Ordinal	Frequency, T-test, Chi-square
Internetverslaving	Ordinal/scale	Frequency, One Way Anova
Psychosociale factoren	Ordinal/scale	Frequency, One Way Anova

3. Resultaten

3.1 Algemene resultaten

In tabel 5 is te zien dat 58% ($n=217$) van de respondenten jongens zijn en 42% ($n=159$) meisjes. De leeftijd van de respondenten varieerde tussen 16 en 18 jaar, waarvan de grootste groep respondenten van 55% ($n=206$) 18 jaar oud was. Er valt af te lezen dat 91% ($n=342$) van de respondenten op het voortgezet onderwijs waren en dat de kleinste groep respondenten van 9% ($n=34$) op (voortgezet) speciaal onderwijs zaten.

Tabel 5

Demografische variabelen van respondenten

Geslacht (<i>mean, standard deviation</i>)	1.42 (0.5)
Jongens	217 (58%)
Meisjes	159 (42%)
Leeftijd (<i>mean, standard deviation</i>)	2.2 (0.9)
16	119 (32%)
17	61 (16%)
18	206 (55%)
Schoolniveau (<i>mean, standard deviation</i>)	2.0 (0.5%)
HAVO	81 (22%)
SBO	261 (69%)
AGO	34 (9%)

3.2 Deelvragen

3.2.1 Wat is de prevalentie en ernst van internetverslaving bij jongeren van 16 tot 18 jaar?

De totale IAT score levert een schatting van de algemene ernst van internetverslaving van respondenten. Voor de overweging van andere aspecten van psychisch functioneren van de respondenten heeft onderzoeker ook gekeken naar de sub schalen prominentie, gebrek aan controle, anticipatie, verwaarlozing school, sociale isolatie en overmatig gebruik van de IAT. In tabel 6 valt te lezen dat 8% ($n=44$) van de respondenten een ernstige internetverslaving hebben en dat 23% ($n=121$) van de respondenten een matige vorm van internetverslaving. 10% ($n=52$) van de respondenten hebben hoge scores voor prominentie. Dit geeft aan dat deze respondenten een hoge preoccupatie met internet ervaren, hun gedrag voor anderen verbergen en mogelijk een verlies aan interesse tonen in andere activiteiten en / of relaties om alleen meer tijd online te hebben. Hoge scores voor prominentie suggereren ook dat ze het internet gebruiken als een vorm van mentale ontsnapping uit het verspreiden van gedachten en kunnen het gevoel hebben dat het leven zonder internet saai, leeg of vreugdeloos zou zijn. Tabel 6 geeft aan dat 9% ($n=48$) van de prestaties of productiviteit van de respondent op het werk of op school in het gedrang komt vanwege de hoeveelheid tijd die online wordt doorgebracht en deze respondenten kunnen defensief of geheimzinnig worden over de tijd die online is doorgebracht. 17% ($n=93$) van de respondenten heeft moeite met het beheren van hun tijd, blijft vaak langer online dan bedoeld en dat anderen klagen over de hoeveelheid tijd die ze online doorbrengen. 30% ($n=160$) denkt over online zijn als ze niet achter de computer zit en voelt zich gedwongen om internet te gebruiken wanneer ze offline zijn. 21% ($n=110$) gebruikt online relaties om situationele problemen op te lossen en / of mentale spanning en stress te verminderen. De hoge scores voor sociale isolatie suggereren dat deze respondenten vaak nieuwe relaties aangaan met andere online gebruikers en internet gebruiken om sociale verbanden te leggen die mogelijk in hun leven ontbreken. 14% ($n=76$) van de respondenten hebben hoge scores voor overmatig gebruik van het internet. Hoge scores suggereren dat deze respondenten het meest waarschijnlijk depressief worden zonder internet voor een langere tijd.

Tabel 6

Internetverslaving in jongeren tussen 16-18 jaar op Curaçao

Internetverslaving score (mean, standard deviation)	1.4 (0.6)
Subschaal verwaarlozing werk	1.0 (0.3)
Laag (0 - 7)	487 (91%)
Hoog (7 - 15)	48 (9.0%)
Subschaal gebrek aan controle	1.2 (0.4)
Laag (0 - 7)	442 (83%)
Hoog (7 - 15)	93 (17%)
Subschaal anticipatie	1.3 (0.5)
Laag (0 - 5)	373 (68%)
Hoog (6 - 10)	160 (30%)
Subschaal sociale isolatie	1.2 (0.4)
Laag (0 - 5)	425 (79%)
Hoog (6 - 10)	110 (21%)
Subschaal Prominentie	1.0 (0.3)
Laag (0 - 12)	483 (90%)
Hoog (13- 25)	52 (10%)
Subschaal overmatig gebruik	1.2 (0.4)
Laag (0 - 12)	459 (86%)
Hoog (13 - 25)	76 (14%)
Ernst internetverslaving	
Geen (0-30)	362 (68 %)
Mild (31-49)	121 (23%)
Ernstig (50-100)	44 (8%)

3.2.2 Wat is de psychosociale ontwikkeling bij jongeren van 16 tot 18 jaar?

Het blijkt in tabel 7 dat 5% ($n=17$) van de respondenten matig sociale problemen ervaren zoals het gevoel van eenzaamheid en jaloezie en 1% ($n=4$) ernstige sociale problemen. Opvallend is dat alleen de jongens ernstige sociale problemen ervaren. Van de 376 respondenten hebben 10% ($n=39$) een ernstig angststoornis waarvan 15% ($n=24$) hiervan meisjes zijn en 7% ($n=15$) jongens. Deze respondenten ervaren gevoelens zoals nervositeit, prikkelbaarheid en problemen met slapen en concentreren. 15% ($n=55$) van de respondenten in tabel 7 ervaren een matig niveau van depressie. 23% ($n=87$) ervaren ernstige depressie waarvan 32% ($n=51$) hiervan meisjes zijn en 16% ($n=35$) jongens. Deze respondenten lijden aan symptomen van vermoeidheid, gebrek aan energie, slaapproblemen en somatische klachten. Opvallend is dat de scores voor angst en depressie hoger zijn bij meisjes dan bij jongens.

Tabel 7

Sociale problemen, angst en depressie bij jongeren van 16-18 jaar op Curaçao.

Sociale Problemen (mean, standard deviation)	1.0 (0.3)	Meisjes	Jongens
Normaal	355 (94%)	156 (99%)	198 (92%)
	17 (5%)	2 (1%)	15 (7%)
Matig			
	4 (1%)	0 (0%)	4 (1%)
Ernstig			
Angst (mean, standard deviation)	1.3 (0.6)	Meisjes	Jongens
Normaal	296 (79%)	119 (75%)	176 (81%)
	41 (11%)	15 (9%)	25 (12%)
Matig			
Ernstig	39 (10%)	24 (15%)	15 (7%)
Depressie (mean, standard deviation)	1.6 (0.8)	Meisjes	Jongens
Normaal	234 (62%)	88 (56%)	146 (67%)
Matig	55 (15%)	19 (12%)	35 (16%)
Ernstig	87 (23%)	51 (32%)	35 (16%)

3.2.3 Is er een relatie tussen psychosociale ontwikkeling en internetverslaving bij schoolgaande jongeren van 16 tot 18 jaar?

In tabel 8 zijn de resultaten van de enkelvoudige regressieanalyses die werden uitgevoerd. Er werd gekeken of er een relatie is tussen de psychosociale factoren angst, depressie en sociale problemen met internetverslaving. Hieruit bleek dat alle drie psychosociale factoren individueel sterke significante relatie hebben met internetverslaving hebben.

Uit de enkelvoudige regressie analyse kan afgeleid worden dat sociale problemen internetverslaving verklaart ($F(1,374) = 1060.518, p < .000$). Sociale problemen correleert met ($r = .860$) en voorspelt internetverslaving voor 73.9% ($R^2 = .739$). Dit betekent dat het internetverslaving geassocieerd is met sociale problemen, zoals vermindering in de sociale kring, eenzaamheid, laag zelf beeld en laag familie functionering. Depressie verklaart tevens internetverslaving ($F(1,374) = 572.913, p < .000$). Depressie correleert met ($r = .778$) en voorspelt internetverslaving voor 60.5% ($R^2 = .605$). Hieruit blijkt dat hoe depressiever iemand is, hoe waarschijnlijker het is dat ze een internetverslaving kunnen ontwikkelen. Angst verklaart internetverslaving ($F(1,374) = 1116.447, p < .000$). Angst correleert met ($r = .865$) en voorspelt internetverslaving voor 74.9% ($R^2 = .749$). Deze resultaten indiceren dat hoe angstiger de respondent, des te meer verslaafd hij of zij is aan het internet. Respondenten met hoge angst, depressie en sociale problemen hebben meer kans om kwetsbaar te zijn om een internetverslaving te ontwikkelen.

Tabel 8

Internetverslaving vs psychosociale factoren

	Internetverslaving			
	<i>F</i>	<i>R</i>	<i>R</i> ²	<i>P</i>
Sociale problemen	1060.518	.860	.739	.000
Depressie	572.913	.778	.605	.000
Angst	1116.447	.865	.749	.000

3.2.4 In hoeverre voorspellen psychosociale factoren de mate van internetverslaving bij jongeren van 16 tot 18 jaar op Curaçao?

Resultaten van de meervoudige regressieanalyse leverden antwoord op de onderzoeksvraag. In tabel 9 is af te lezen dat geslacht $\beta = -.003$, leeftijd $\beta = -.024$ en school $\beta = -.029$ geen significante samenhang heeft met internetverslaving. Dit houdt in dat het ontwikkelen van internetverslaving onafhankelijk is van geslacht, school en leeftijd. De psychosociale factoren sociale problemen, depressie en angst hebben een sterke significante samenhang met internetverslaving en kunnen internetverslaving voor 79% ($R^2 .790$) voorspellen. De test voor multicollineariteit gaf aan dat er een zeer lage multicollineariteit aanwezig was ($VIF = 1,54$ voor sociale problemen, 1.15 depressie, en 1.66 voor angst). Bèta-coëfficiënten voor de drie voorspellers waren sociale problemen, $\beta = .030$, $t = 8.574$, $p < .000$; depressie, $\beta = -.038$, $t = 10.701$, $p < .000$; en angst, $\beta = -.037$, $t = 10.550$, $p = .000$. Dit betekent dat bij meer sociale problemen, depressie en angst er meer sprake is van internetverslaving omdat ze significant samenhangen. De sterkte van de samenhang is vergelijkbaar voor sociale problemen, depressie en angst omdat de Beta's niet veel verschillen.

Tabel 9

Internetverslaving vs psychosociale factoren en demografische variabelen

Internetverslaving					
	Beta	F	R	R ²	P
Geslacht	-.003	228.397	.889	.790	.931
Leeftijd	-.024	228.397	.889	.790	.193
School	-.029	228.397	.889	.790	.354
Sociale problemen	.030	228.397	.889	.790	.000
Depressie	.038	228.397	.889	.790	.000
Angst	.037	228.397	.889	.790	.000

4. Conclusie

4.1 Wat is de prevalentie en ernst van internetverslaving bij jongeren van 16 tot 18 jaar?

Internetverslaving is een groeiend probleem vooral onder jongeren (Suhail & Bargees, 2006; Young & Nabuco de Abreu, 2012). In dit onderzoek kan er afgeleid worden dat er behoorlijk wat internetverslaafden zijn onder schoolgaande jongeren op Curaçao. Veel respondenten zijn zich aan het verheugen om online te gaan (anticipatie) terwijl ze zich tegelijkertijd aan het isoleren zijn van persoonlijk contact, wat zorgt voor sociale isolatie (Krant et al.,1998), moeilijkheden in relaties (Cooper et al.,2000;Schneider,2000;Young et al, 2000), verminderde academische prestaties (Anderson,1999;Morahan-Martin,1997) en werk gerelateerde problemen zoals verminderde productiviteit (Case &Young,2001). Deze conclusie komt overeen met Widyanto (2006) die zegt dat met name schoolgaande jongeren kwetsbaar zijn voor het ontwikkelen van internetverslaving.

Meer dan een kwart van de respondenten behoort tot de groep van matig tot ernstig internetverslaving. Eerdere onderzoeken suggereren dat mensen met een matig internetverslaving over het algemeen buitensporig veel online zijn, waarbij ze tussen de 40 en 80 uur per week besteden aan recreatief of privé gebruik van internet (Young, 2009);(Lai et al., 2013).

4.2 Wat is de psychosociale ontwikkeling bij jongeren van 16 tot 18 jaar?

Een kwart van de respondenten ervaren angststoornis en meer dan een kwart heeft depressieve klachten. Dit geeft aan dat deze respondenten symptomen zoals gebrek aan energie, slaap problemen, verandering in eetlust en gewicht en onverklaarde verdrietigheid ervaren (Cora,2008). Depressie komt vaak samen voor met angst (Lin et al., 2016). Deze conclusie komt overeen met Miller & Massie (2006) die aangeeft dat mensen die lijden aan depressie en angst hebben vaak een sterk verlangen om zich terug te trekken van de gemeenschap en zichzelf te isoleren van de wereld. Opvallend is dat de meisjes hogere scores hebben voor depressie en angst problemen. Dit komt overeen met studies die aantonen dat vrouwen significant groter risico lopen dan mannen, tevens tweemaal de levensduur scores van depressie hebben en de meeste angststoornissen (Kessler et al., 1994, 1995; Weissman et al., 1994, 1996; Gater et al., 1998).

4.3 Is er een relatie tussen psychosociale factoren en internetverslaving bij schoolgaande jongeren van 16-18 jaar verklaren?

Er kan geconcludeerd worden dat er een significante correlatie bestaat tussen internetverslaving en angst, depressie en sociale problemen. Deze bevindingen zijn consistent met het bio-psychosociale model die aangeeft dat internetverslaving zich op drie niveaus: biologisch (neurotransmitters), sociaal (sociale isolatie), en psychisch (depressieve klachten) manifesteert (Fong, 2005)(Kraut et al., 1998, 2002; McKenna & Bargh, 2000; Nie et al., 2002; Young & Rogers, 1998). Depressieve individuen hebben meer risico op overmatig internetgebruik (Caplan, 2003; Kubey, Lavin, & Barrows, 2001; Young & Rogers, 1998). Minder internet gebruik kan leiden tot een betere stemming. Volgens Montag en Reuter (2017) wordt de online ervaring een verlichting van depressie en angst, een beloning voor succes en een manier menselijke contact en om andere pijnlijke emoties te vermijden (sociale problemen). De online wereld wordt een privé toevlucht terwijl ze zich geleidelijk terugtrekken in de computer en meer depressie, sociale problemen en angst ervaren (Montag & Reuter, 2017).

4.4 In hoeverre voorspellen psychosociale factoren de mate van internetverslaving bij jongeren van 16 tot 18 jaar op Curaçao?

Het is uit de cross-sectionele data mogelijk om te concluderen dat geslacht, leeftijd en school geen significante samenhang hebben met internetverslaving. Dit kwam niet overeen met onderzoek die aangaf dat internetverslaving beïnvloedt werd door het verschil in geslacht (Lichan, Da, Chun, gYuanb, & iShaoc, 2016). Sociale problemen, depressie en angst kunnen significant internetverslaving voorspellen bij schoolgaande jongeren van 16-18 jaar op Curaçao. Internetverslaving kan voor een groot gedeelte voorspeld worden door depressie, angst en sociale problemen. Dit komt overeen met het onderzoek van Ryu (2007) dat laat zien dat depressiviteit, angst en sociale problemen tot internetverslaving leiden (Ryu et al. 2004; Yen et al. 2007). Er kan geconcludeerd worden dat psychosociale problemen jongeren kwetsbaar maken voor het ontwikkelen van internetverslaving (Muusses, Finkenauer, Kerkhof, & Billedo, 2014).

Het is uit dit onderzoek niet goed mogelijk om te concluderen of depressie, angst en sociale problemen een oorzaak of gevolg zijn van internetverslaving. Er kan in ieder geval geconcludeerd worden dat deze psychosociale factoren samenhangen met internetverslaving en dus een belangrijke “marker” vormen voor deze problemen bij schoolgaande jongeren op Curacao. Een idee

voor verder onderzoek zou zijn om te kijken of vermindering van internetgebruik van schoolgaande jongeren ook leidt tot een verbetering van scores op sociale problemen, angst en depressie.

5. Discussie

5.1 Sterke punten onderzoek

Sterke punten van dit onderzoek zijn dat onderzoeker de Internet Addiction Test gebruikte, een erkend psychometrisch meetinstrument van internetverslaving (Young & Nabuco de Abreu, 2012).

Er is tot nu toe geen onderzoek naar de prevalentie en ernst van internetverslaving bij schoolgaande jongeren op Curaçao (Centrale Bureau of Statistics Curacao, 2018).

De vragen van de enquêtes waren van tevoren concreet geformuleerd. Tevens waren ze zodanig aangepast dat het begrijpelijk en toegankelijk was voor de respondenten. Er werd een pilot gedaan van 10 respondenten van het (voorgezet) lagere onderwijs. Dit verliep goed en er waren geen problemen bij het uitvoeren van de pilot.

5.2 Zwakke punten onderzoek

Er waren in totaal 58 vragen voor de deelnemers, die mogelijk te lang was voor de doelgroep. Dit kan resulteren in oneerlijke antwoorden of een tekort aan accurate antwoorden.

Onderzoeker heeft geen rekening gehouden met schoolvakantie tijdens het maken van de planning. Door een tekort aan tijd moest er van de tijdsplanning afgeweken worden. Dit had als gevolg dat het dataverzameling proces langer duurde en de tijd voor het verwerken en maken van de scriptie korter was dan gepland. Door een gebrek aan volledige kennis van het SPSS programma, nam het analyseren van de dataverzameling veel tijd in beslag.

Onderzoeker ervaarde ook door de schoolvakantie moeilijkheden bij het maken van afspraken met bepaalde VSBO scholen voor de verzameling van de data.

5.3 Soortgelijke onderzoek in de toekomst

Voor soortgelijk onderzoek is wat de enquête betreft aan te bevelen om de kortere versie van acht tot tien vragen van de IAT te gebruiken.

Tevens zou onderzoeker aanraden om in soortgelijk onderzoek in de toekomst ouders van de jongeren te interviewen om meer informatie te verkrijgen over het gebruiken van internet onder de jongeren.

6. Aanbevelingen

6.1 Aanbevelingen aan het veld

De overheid van Curaçao wordt geadviseerd om internetverslaving bij schoolgaande jongeren actief op te sporen. Bij de jongeren met internetverslaving komen psychosociale problemen ook vaak voor, en zij zouden ondersteund moeten worden om zich ook zonder internetgebruik goed en ontspannen te voelen. In het kader van preventie wordt de overheid van Curaçao geadviseerd om specifieke wetten op te richten om de jongeren generatie te beschermen van schadelijke, over blootstelling of onaangepaste online omgeving. Een voorbeeld hiervan is het afsluit system die werd geïntroduceerd in Japan om individuen onder 16 jaar te verbieden om tussen 12 uur 's nachts en zes uur 's ochtends online te zijn. Met dit in gedachte kunnen speciale inspanningen ingezet worden in preventie training. De wet kan hierdoor bijvoorbeeld voorzien in verplichte training een keer per jaar, preventie van internet verslaving bij kinderen, basisschool, voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs. Er kan een masterplan opgericht worden om internet verslaving te preveniëren en op te lossen volgens de projectplannen van elke ministerie. Op deze manier zijn meerdere ministeries betrokken bij dit onderwerp:

- Het Ministerie van Sociale ontwikkeling Arbeid en Welzijn kan betrokken worden in het dirigeren van onderzoek naar preventie en behandelmogelijkheden van internetverslaving.
- Het ministerie van Cultuur, Sport en Toerisme kan de video spellen overzien, omdat online spellen een significant facet is van internet verslaving.
- Het Ministerie van Gezondheid en Welzijn kan onderzoek doen naar internet als een verslavingsfactor, gelijksoortig aan drugs, alcohol, gokken etc.
- Professionals zoals Senior Social Workers kunnen een belangrijke rol spelen in het ontwikkelen van het bovengenoemde masterplan toegediend volgens het project plan van elke ministerie. Preventie is een hoofdaspect in het tackelen van het probleem van internet verslaving op Curaçao en in het cultiveren van preventie zijn campagnes tevens een belangrijk aspect. Professionals en organisaties zoals F.M.A. kunnen de gevaren van internetverslaving belichten. Deze campagnes kunnen belicht worden door middel van radio, televisie, kranten en ook social media. Een voorbeeld hiervan is een

preventiecampagne met een verhaal wedstrijd van mensen die internet verslaving hebben overwonnen. Een verzameling van hun verhalen kan verspreid worden om bewustzijn te verhogen van verslaving en zelfverzekerdheid ontwikkelen dat iemand het kan overwinnen.

Om internetverslaving te voorkomen, moeten ook ouders en opvoeders betrokken worden met een ouderlijk, educatieve en technologische benadering, ontwikkeld door Morais (2015).

De ouderlijke benadering is dat ouders een aantal regels aan hun kinderen opleggen of onderhandelen voor een tijdlimiet om op het internet te zijn. Wanneer regels en grenzen tegemoetkomen met dialoog en begrip, dan zien families de beste resultaten.

De educatieve benadering is het beheren van tijd thuis leren, maar ook op school. Kinderen leren hoe prioriteiten te kiezen en hoe een dagelijks/wekelijks/maandelijks schema te maken.

De technologische benadering is dat gebruik wordt gemaakt van online platformen om te helpen met de setting en controle van de tijdlimiet van de kinderen online.

6.2 Aanbevelingen vervolgonderzoek

Internetverslaving is een nieuw klinisch fenomeen en onderzoeker heeft een belangrijke stap gezet om informatie te verkrijgen omtrent deze jongeren op Curaçao. We weten uit dit onderzoek dat de respondenten met internetverslaving lijden aan depressie, sociale problemen en angst stoornis, maar we kunnen niet goed zeggen wat oorzaak en wat gevolg is. Sommige theorieën suggereren dat omdat een persoon aan depressie lijdt dat ze internet gebruiken om hiermee om te gaan. Het is ook mogelijk dat als een persoon online gaat met toenemende frequentie, ze zich juist depressiever gaan voelen, omdat ze sociaal geïsoleerd worden van anderen. Onderzoeker suggereert longitudinaal onderzoek om meer te kunnen zeggen over de oorzaak en het gevolg van internetverslaving.

Een andere aanbeveling is om ook onderzoek te doen naar (neuro)biologische factoren bij internet verslaving.

Literatuurlijst

Achenbach, T. M. (2009). *Achenbach System of Empirically Based Assessment (ASEBA): Development, Findings, Theory, and Applications*. Vermont, USA: University of Vermont.

American Psychiatric Association. (2017). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders* (5e ed.). Washington, USA: American Psychiatric Association Publishing.

Canbaz, S., Tevfik Sunter, A., Peksen, Y., & A Canbaz, M. (2009). Prevalence of the Pathological Internet Use in a Sample of Turkish School Adolescents. *Iranian Journal of Public Health*, 38(4), 67-71. Geraadpleegd van <http://ijph.tums.ac.ir/index.php/ijph/article/view/3151>

Cerniglia, L., Zoratto, F., Cimino, S., Laviola, G., Amaniti, M., & Adriani, W. (2017). Internet Addiction in adolescence: Neurobiological, psychosocial and clinical issues.. *Neurosci Biobehav Rev.*, 76, 174-184. doi:10.1016/j.neubiorev.2016.12.024

Chang, M. K., & Law, S. P. M. (2008). Factor structure for Young's Internet Addiction Test: A confirmatory study. *Computers in Human Behavior*, 24(6), 2597-2619. doi:10.1016/j.chb.2008.03.001

Choi, J. S., Park, S. M., Roh, M. S., Lee, J. Y., Parl, C. B., Hwang, J. Y., . . . Jung, H. Y. (2014). Dysfunctional inhibitory control and impulsivity in Internet addiction.. *Psychiatry Res*, 215(2), 424-8. doi:10.1016/j.psychres.2013.12.001

Dowling, N. A., & Quirk, K. L. (2009). Screening for Internet Dependence: Do the Proposed Diagnostic Criteria Differentiate Normal from Dependent Internet Use? *Cyberpsychology & Behavior*, 12(1), 21-7. doi:10.1089/cpb.2008.0162

Durkee, T., Kaess, M., Carli, V., Parzer, P., Wasseman, C., Floderus, B., . . . Wasserman, D. (2012). Prevalence of pathological internet use among adolescents in Europe: demographic and social factors.. *Addiction*, 107(12), 2210-22. doi:10.1111/j.1360-0443.2012.03946.x

Fong, T. W. (2005). The Biopsychosocial Consequences of Pathological Gambling. *Psychiatry MMC*, 2(3), 22-30. Geraadpleegd van <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3004711/>

Ghassemzadeh, L., Shahraray, M., & Moradi, A. (2008). Prevalence of internet addiction and comparison of internet addicts and non-addicts in Iranian high schools.. *Cyberpsychol Behav.*, 11(6), 731-3. doi:10.1089/cpb.2007.0243

Gouda, M. A. (2015). Common Pitfalls in Reporting the Use of SPSS Software. *Open Access*, 24, 300. doi:10.1159/000381953

King, D., Herd, M., & Delfabbro, P. (2018). Motivational components of tolerance in Internet gaming disorder. *Computers in Human Behavior*, 78, 133-141. doi:10.1016/j.chb.2017.09.023

King, D. L., Delfabbro, P. H., Doh, Y. Y., Wu, A. M. S., Kuss, D. J., Pallesen, S., . . . Sakuma, H. (2018). Policy and Prevention Approaches for Disordered and Hazardous Gaming and Internet Use: an International Perspective.. *Prevention Science*, 19(2), 233-249. doi:10.1007/s11121-017-0813-1.

Lai, C. M., Mak, K. K., Watanabe, H., Ang, R. P., Pang, J. S., & Ho, R. C. (2013). Psychometric properties of the internet addiction test in Chinese adolescents.. *Journal of Pediatric Psychology*, 38(7), 794-807. doi:10.1093/jpepsy/jst022

Lam, L. T., Peng, Z. W., Mai, J. C., & Jing, J. (2009). Factors associated with Internet addiction among adolescents.. *Cyberpsychol Behav.*, 12(5), 551-5. doi:10.1089/cpb.2009.0036

Lin, L. Y., Sidani, J. E., Shensa, A., Redovic, A., Miller, E., Colditz, J. B., . . . Primack, B. A. (2016). ASSOCIATION BETWEEN SOCIAL MEDIA USE AND DEPRESSION AMONG U.S. YOUNG ADULTS.. *Depression and Anxiety*, 33(4), 323-31. doi:10.1002/da.22466

Marchant, A., Hawton, K., Stewart, A., Montgomery, P., Singaravelu, V., Lloyd, K., . . . John, A. (2017). A systematic review of the relationship between internet use, self-harm and

suicidal behaviour in young people: The good, the bad and the unknown. *Plos one*, 13(3), 1. doi:10.1371/journal.pone.0193937

Milani, L., Osualdella, D., & Di Blasio, P. (2009). Quality of interpersonal relationships and problematic Internet use in adolescence.. *CyberPsychology & Behavior*, 12(6), 681-4. doi:10.1089/cpb.2009.0071

Miller, K., & Massie, M. J. (2006). Depression and Anxiety. *The Cancer Journal*, 12(5), 388-397. Geraadpleegd van https://journals.lww.com/journalppo/Abstract/2006/09000/Depression_and_Anxiety.8.aspx

Montag, C., & Reuter, M. (2017). *Internet Addiction*. doi:10.1007/978-3-319-46276-9_2

Muris, P., Meesters, C., Eijkelenboom, A., & Vincken, M. (2004). The self-report version of the Strengths and Difficulties Questionnaire: its psychometric properties in 8- to 13-year-old non-clinical children.. *The British Journal of Clinical Psychology*, 43(4), 437-448. doi:10.1348/0144665042388982

Muusses, L. D., Finkenauer, C., Kerkhof, P., & Billede, C. J. (2014). A longitudinal study of the association between Compulsive Internet use and wellbeing. *Computers in Human Behavior*, 36, 21-28. doi:10.1016/j.chb.2014.03.035

Nichols, L. A., & Nicki, R. (2004). Development of a psychometrically sound internet addiction scale: a preliminary step.. *Psychology of addictive behaviour*, 18(4), 381-384. doi:10.1037/0893-164X.18.4.381

Odlaug, B. L., & Grant, J. E. (2012). Commentary on Durkee et al. (2012): adolescents in a webbed world.. *Addiction*, 107(12), 2223-4. doi:10.1111/j.1360-0443.2012.03986.x.

Sinha, R. (2011). New findings on biological factors predicting addiction relapse vulnerability.. *Current Psychiatry Reports*, 13(5), 1. Geraadpleegd van <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/21792580>

Small, S., & Memmo, M. (2003). Contemporary Models of Youth Development and Problem Prevention: Toward an Integration of Terms, Concepts, and Models. *Family Relations*, 53(1), 3-11. doi:10.1111/j.1741-3729.2004.00002.x

Steg, L., P Buunk, A., & Rothengatter, T. (2013). *Applied Social Psychology*. Cambridge, Groot-Brittannië: Cambridge University Press.

Suhail, K., & Bargees, Z. (2006). Effects of excessive Internet use on undergraduate students in Pakistan.. *Cyberpsychology & Behavior*., 9(3), 297-307. doi:10.1089/cpb.2006.9.297

Sun, Y. (2018). Internet Addiction Motivation among Chinese Young People: A Qualitative Analysis.. *EBSCO Information Services*, 14(1), 76-86. Geraadpleegd van <https://web.a.ebscohost.com/abstract?direct=true&profile=ehost&scope=site&authtype=crawler&jrnl=1556889X&AN=127746685&h=aVRYa7uO6UDaRFLwPG2svX%2b2gXkTygMo0zTso1qZTslJpGAvoF7%2fmx79jEm9HkM0PDFVA4WPWuo9Rs0L3lByEg%3d%3d&crl=f&resultNs=AdminWebAuth&resultLocal=ErrCrlNotAuth&crlhashurl=login.aspx%3fdirect%3dtrue%26profile%3dehost%26scope%3dsite%26authtype%3dcrawler%26jrnl%3d1556889X%26AN%3d127746685>

Swanborn, P. (2010). *Basisboek sociaal onderzoek* (6e ed.). Den Haag, Nederland: Boom Lemma.

West, R., & Brown, J. (2013). *Theory of Addiction*. New Jersey, USA: John Wiley & Sons, Ltd.

Widyanto, L., & Griffiths, M. (2006). 'Internet Addiction': A Critical Review. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 4(1), 31-51. Geraadpleegd van <https://link.springer.com/article/10.1007/s11469-006-9009-9>

Young, K. S. (2009). Internet Addiction: The Emergence of a New Clinical Disorder. *CyberPsychology & Behavior*, 1(3), 237-244. doi:10.1089/cpb.1998.1.237

Young, K. S., & Nabuco de Abreu, C. (2012). *Internet Addiction: A Handbook and Guide to Evaluation and Treatment*. doi:10.1002/9781118013991

Bijlage

In dit onderdeel wordt de volgende bijlagen weergegeven: Planning, enquête, foto's gegeven workshop.

Bijlage 1: Gedetailleerde planning

1.1 Planning voorbereidingsfase

Week	5	6	7	8	9	10
Skype-contact Scriptie Begeleider						
Werken op onderzoeksvoorstel						
Inleveren onderzoeksvoorstel & Ethical Form FMG						
Antwoord Faculteit						

[illegible]

2. Enquette

Uso di internet I komportashon sosial-emoshonal

Sekso : ☐ Homber
☐ Muhe

Tipo di skol : ☐ VSBO ☐ SBO
☐ AGO

Edat : ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18

- ☐ Traha un ronchi rondo di ② si loke tin skibi ta kuadra ku bo
- ☐ Traha un ronchi rondo di ① si loke tin skibi ta kuadra un tiki ku bo
- ☐ Traha un ronchi rondo di ① si loke tin skibi no ta kuadra ètòl ku bo

①= no ta kuadra ètòl

②= ta kuadra un tiki

③= ta kuadra

0	1	2	1.	Mi tin tiki kos ku mi gusta	0	1	2	17	Nan ta tenta mi hopi
0	1	2	2.	Mi ta dal pega na hende grandi of ta depende muchu di hende	0	1	2	18	Mi ta gusta di ta miso, enbes di ta ku otro hende
0	1	2	3.	Mi ta sinti mi miso of bandoná	0	1	2	19	Mi ta nervioso
0	1	2	4.	Mi ta yora hopi	0	1	2	20	Otro mucha no ta gusta mi

0	1	2	5.	Mi no por anda bon ku otro mucha/hoben	0	1	2	21	Mi tin hopi miedu
0	1	2	6.	Mi ta bira yalurs lihé	0	1	2	22	Mi ta sinti ku hopi kos ta mi falta
0	1	2	7.	Mi tin miedu di sierto bestia, situashon, lugá	0	1	2	23	Mi no por traha bon ku mi man nan
0	1	2	8.	Mi tin miedu di bin skol	0	1	2	24	Mi ta prefera pasa tempu ku mucha mas chiki ku mi
0	1	2	9.	Mi tin miedu di pensa kos di mala mucha	0	1	2	25	Mi no ta gusta papia
0	1	2	10.	Mi ta haña ku mi mester purba di ta perfekto	0	1	2	26	Mi ta hopi sera, otro hende no sa kiko ta biba den mi
0	1	2	11.	Mi ta pensa ku niun hende no stima mi	0	1	2	27	Mi ta sinti bergwensa of inkomodo lihe
0	1	2	12.	Mi ta sinti manera tur hende ta buska mi lomba pa subi	0	1	2	28	Mi ta timido (verlegen)
0	1	2	13.	Mi ta haña ku mi no ta sirbi pa nada of ku mi ta ménos ku otronan	0	1	2	29	Mi no por papia bon
0	1	2	14.	Hopi biaha mi ta haña sla of herida na mi kurpa sin mi por yuda	0	1	2	30	Tin biaha mi ta pensa ku mi no ke sigui biba mas.
0	1	2	15.	Mi ta poko poko I sin energia	0	1	2	31	Mi ta infelis, tristu, deprimi
0	1	2	16.	Mi ta hopi miso. Mi no ta buska kontakto ku otro hende	0	1	2	32	Mi ta preokupa hopi

0= Nunka 1= Masha tiki 2= Na okashon 3= Frekuenta 4= Hopi biaha 5= Semper

	0	1	2	3	4	5		0	1	2	3	4	5
Mi ta haña ku mi ta keda online mas largu di lokual tabata mi intenshon.							10. Mi ta purba lubida kosna n malu di bida dor di pensa ribe kosnan dushi/heavy ku tin riba internet.						
2. Mi ta neglisha trareanan di kas pa por pasa mas tempu online.							11. Mi ta ripara ku mi ta antisipa ki ora lo mi bai bèk online.						
3. Mi ta preferá sinti bon riba internet ku tin kontakto ku mi pareha/mayornan of famia.							12. Mi tin miedu ku bida sin internet lo ta laf, bashí i “no dushi”.						
4. Mi ta forma relashon/amistat nobo ku hendenan online.							13. Mi ta rabia, grita of aktua rabiá ora un hende molestiami ora mi ta online.						
5. Hendenan rònt di mi ta rabia/preokupa pa motibu di e kantidat di ora ku mi ta online.							14. Mi ta pèrde soño dor di subi online anochi .						
6. Mi resultado i puntonan na skol ta afekta dor di e kantidat di ora ku mi ta online.							15. Mi ta sintimi preokupá ku e internet ora mi ta offline òf mi ta fantasiá ku mi ta online.						
7. Mi ta wak mi whatsapp promé i despues hasi algu of otro kosnan ku mi mester hasi.							16. Mi ta deskubrí ku mi mes ta bisa “djis un par di minüt mas”, ora mi ta online.						
8. Mi resultado of produkshon na trabou/ skol ta menos bon dor di e kantidat di ora ku mi ta online.							17. Mi ta purba di baha e kantidat di tempu ku mi ta dura online pero mi no ta logra.						
9. Mi ta bira defensivo of rabia ora kualke hende puntrami kiko mi ta hasi online.							18. Mi ta purba skonde kuantu tempu mi tabata online pa otro hendenan.						
19. Mi ta prefera pasa tempu online riba sali ku otro hende.							20. Mi ta sintimi deprimí, ku malbeis of nervioso ora mi ta offline, i e sintimentu nai ta kita ora mi ta subi bèk online.						

Bijlage 3: Krantartikel "Internet un goso, peligroso" bij Hello Skalo Youth Conference.
